

Dienstvaardig zijn

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

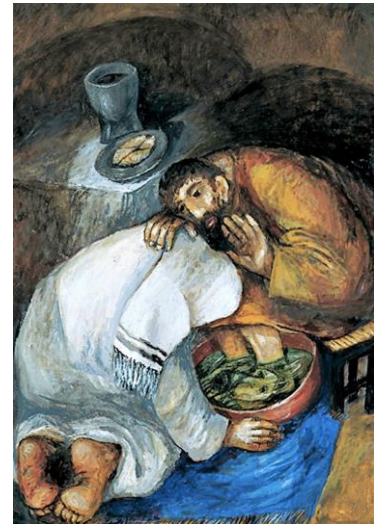
Schriftlezing Oude Testament: Exodus 12,1-11

Tweede Schriftlezing: Johannes 13,1-15

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Bij de laatste Pesachmaaltijd die Jezus met zijn leerlingen hield, gaf hij een nieuwe betekenis aan de traditionele elementen van dit joodse Paasmaal. Hij nam het ongezuurde brood, brak het, deelde het uit en zei 'Dit is mijn lichaam.' Hij nam een beker, goot er van de feestwijn in en zei: 'Zo wordt mijn bloed voor jullie vergoten en wordt er een nieuw verbond gesloten tussen God en mensen.' En ook het gedenken, dat de kern vormt van het joodse Paasfeest, vulde Jezus met een nieuwe betekenis. 'Waarom is deze avond zo anders dan alle andere avonden?' vraagt altijd de jongste aan het begin van de Pesachmaaltijd. En dan antwoordt de oudste: 'Zo gedenk ik wat de Heer voor mij gedaan heeft, toen ik wegtrok uit Egypte.' Maar Jezus zegt tegen zijn leerlingen: 'Blijf dit doen, blijf deze maaltijd houden, om mij te gedenken.'

Voetwassing, Sieger Koder

Zo vertellen Mattheüs, Marcus en Lucas het. (Matteüs 26,17-29; Marcus 14,12-25; Lucas 22,7-20). En ook Paulus schrijft op deze manier over de 'instelling van het Avondmaal' zoals we het zijn gaan noemen. (1 Korintiërs 11,23-26)

Bij Johannes lijkt dit verhaal te ontbreken. Hoe kan dat? Wist hij er niet van? Had hij er niet van gehoord? Of vond hij het niet belangrijk genoeg?

Nee, zo is het niet, integendeel. Johannes vindt het juist uiterst belangrijk. Voor hem is die nieuwe betekenis van het brood en de wijn en van het gedenken bij de Pesachviering zo fundamenteel, dat hij het over verschillende verhalen heeft uitgesmeerd. Hij laat het niet eenmaal gebeuren, maar bij hem komt de instelling van het Avondmaal bij meerdere gebeurtenissen aan het licht. Het valt niet onmiddellijk op, want het zit verpakt in de beeldtaal en de symboliek die zo kenmerkend is voor de evangelist Johannes.

Uitsmeren over meerdere gebeurtenissen, dat kan Johannes doen, omdat in zijn evangelie Jezus drie jaar achtereenvolgend naar Jeruzalem gaat om daar Pasen te vieren. Bij de andere evangelisten is dat alleen die ene keer dat hij er ook zal sterven. Bij Johannes zijn het er drie en bij elk van die drie Pesachfeesten komt er een stukje van het Avondmaal aan bod.

De eerste keer gebeurt dat bij de bruiloft te Kana, vlak voor Pesach. (Johannes 2,1-10 en 13).

Daar wordt water uitgegoten, op aanwijzing van Jezus, en het wordt wijn, feestwijn.

Het huwelijksfeest dat gevierd wordt is een verwijzing naar het nieuwe verbond, dat Jezus mogelijk maakt, het liefdespact tussen God en mensen.

De tweede keer dat Johannes naar het Avondmaal verwijst, is bij de 'wonderbare broodvermenigvuldiging', het verhaal van de broden en de vissen. (Johannes 6,1-13) Ook dan is het bijna Pasen (Johannes 6,4).

In dit verhaal klinken er duidelijk echo's uit de Pesachliturgie: Jezus *nam de broden, sprak de dankzegging en gaf ze door*. Het bleek genoeg voor zeer velen. Later in het verhaal zal Jezus zeggen: *Ik ben het brood dat leven geeft*. Oftewel: 'Dit is mijn lichaam', maar dan anders gezegd.

Op het derde Paasfeest gaat het niet over vergoten wijn, maar over vergoten bloed. Wanneer Jezus is gestorven, komt een soldaat controleren of hij wel echt dood is en steekt met een lans in Jezus' zij. 'Meteen komt er bloed en water uit.' Johannes is de enige evangelist die dit vertelt. Het is zijn manier om het vergieten van Jezus' bloed aan de orde te stellen (vgl. Psalm 141,8 en Jesaja 53,12). Brood en wijn, lichaam en bloed, gebroken en vergoten voor velen.

Maar nu nog het gedenken. Het verhaal van de voetwassing, dat wij lezen, is Johannes zijn gedenkverhaal. Bij de andere evangelisten gaat het om brood breken en delen dat we moeten blijven doen, om Jezus te gedenken. Zo deelde Jezus zijn leven met ons. Zo wordt steeds weer bewaard, dat wie zijn leven verliest, het zal behouden. Jezus' leven blijft behouden, omdat wij het blijven gedenken en proberen na te volgen.

Johannes legt net een iets ander accent. Het verhaal van de voetwassing gaat ook wel over de paradox van behoud door verlies (Jezus legt zijn bovenkleed af, zo zal hij ook zijn leven afleggen. Hij geeft zichzelf om de ander ten dienste te staan.) Maar het gaat ook om de paradox van: in kleinheid groot zijn, groots, de raadselachtige beweging van verhoogd worden door je te vernederen. 'Begrijpen jullie wat ik gedaan heb?' vroeg Jezus aan de leerlingen. 'Ik heb jullie een voorbeeld gegeven. Wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen... Gelukkig wie dit niet alleen begrijpt, maar er ook naar handelt.'

Met andere woorden: blijf dit doen, klaar staan om iemand te helpen, elkaar ten dienste staan, jezelf geven voor een ander – blijf dit doen om mij te gedenken.

Het is geen onderdanig gebaar, die voetwassing. Het is ook niet manipuleren door middel van onmacht, waar mensen heel allergisch van kunnen worden. Dat werkt ook niet uiteindelijk.

Maar het gebeurt uit liefde. Johannes benadrukt dat aan het begin van het verhaal. Hij schrijft: 'Jezus had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan.' De voetwassing is een groots en sterk gebaar, omdat het uit liefde wordt gedaan.

Zo wordt het ook van ons gevraagd. Om uit liefde dit voorbeeld te volgen.

Als wij zo, al doende, uit liefde, Jezus gedenken die zichzelf vernedert heeft, dan houden wij hem hoog in ons midden. Dan wordt hij die zichzelf vernederde verhoogd.

Amen